

Z tesklivých vzpomínek Jaroslava Seiferta (Hvězdy nad Rajskou Zahradou)

Tři místa, která uzavírají město a jež jsou již na samotném konci města, poněkud vyvýšeném, vévodí; jsou známá i vně hranic proslulého předměstí: Bezovka, Olšanský rybník a Židovské pece.

Bezovka! Takových tanečních sálů měla Praha před válkou jen málo. Bývala až na konci poslední žižkovské ulice, kde si již lišky dávaly dobrou noc. Za ní byla jen pole, Olšanské hřbitovy a Červený dvůr, prý někdejší majetek kata Mydláře. Dnes obklíčilo ji město ze všech stran, zbavujíc ji tak postupně jejího exotického kouzla. Říkává se, že na jaře kvetou fialky a na podzim vřes. Tento vřes je květinou smutku a tesklivého loučení. Napadá mi to, protože v sále Bezovky bývá tomu obráceně: na podzim rozpukávají tam horoucí lásky tanečních hodin a v zimě jsou tam okázalé plesy, kterými zpečetují se plaché polibky. Jaro však přináší smutek odloučení a rozčarování - jsou tam totiž odvody.

Těch kouzelných tanečních pořádků s tužičkami na bleděmodrých šňůrkách, ukončených střapečkem, těch kotilionů, na kterých zůstávaly patrný skvrny slzí, které byly nad nimi při vzpomínkách prolévány. Těch vějířů s kresbami a verši, které daly tolik práce, než dokonale vystihly ten pravý cit, který je diktoval. A pak jsme tam stáli nazí, ubozí, s očima vyplašenýma, přibližující se k míře jako vrah na vězeňském nádvoří k šibenici. Udřené, utahané maminky žižkovské s kočárkem a houfem dětí přecházející kolem této hnědé budovy s antickým sloupovým v čele, zastavují

se pojednou, zadávají se někam a vzdychnou si zhluboka. To jsem zvědav, na co si asi vzpomínají!

Za Bezovkou, pět minut klidné chůze, je Olšanský rybník. Zelený a páchnoucí jako v rozkladě, vysloužil si pověst domněnkou, že sbírá své kalné vody z hrobů vedlejšího hřbitova. Jeho osud byl zpečetěn příslovím o stojaté vodě, která hnije. Snad také proto je tak smutný a zoufalý. Snad také proto tolik lidí hledalo v něm přítelkyni - utěšitelku. Byly to většinou lásky nešťastné, vysvědčení špatná a koruny ukradené - Olšanský rybník však nikdy netoužil po životech těchto nešťastníků; byl rybníkem pravého milosrdenství a staré životní moudrosti. Nepřijímal oběti, vracel je, nebylo v něm hloubky, které je zapotřebí k tragédiím. Několik lidí děkuje dnes tomuto nedostatku. V hladině rybníka zrcadlí se obraz hřbitovní zdi s kříži a kamenými anděly. Lidé, navštěvující hroby, nabírají si v něm do džbánek vodu k zalévání. Tak navrací se jeho voda na hřbitov, opláchne obličej mrtvého a vteče do rybníka nazpátek.

Jako děti lovívali jsme v něm živou potravu pro zlaté kapříky - bledé, průsvitné Dafnie, kterým jsme říkali vši.

Za hřbitovy, poněkud stranou, bývaly Židovské pece. Dnes není již Židovských pecí. Mízí holá, mírná pahorkatina, plná překvapivých skrýší, tajných chodeb a úkrytů, kde bylo možno stejně dobře schovávat před policajty věci ukradené, jako dobrovolně dávanou lásku.

Zmizely vzdor literatuře.

OLŠANSKÝ DVŮR

Ke starým žižkovským usedlostem patřil i Olšanský dvůr (č. p. 4), který stál v dnešní Táboritské ulici. Do druhé poloviny 20. století se z tohoto dvora zachovalo obytné stavení, které podle dlouholetého posledního majitele Ferdinanda Gütlinga dostalo později název Gütlingův zámeček.

Olšanský dvůr vystřídal řadu majitelů. K jeho držitelům patřili například Bartoloměj Krocín z Drahobylu, později Vilém z Radešína, kolem roku 1821 Kristián Welsche. V roce 1829 zakoupil Olšanský dvůr majitel hotelu U černého koně v Praze na Příkopech Hübsch pro svou dceru Amálii. Ta se provdala za Emanuela Eckhardta, se kterým ve dvoře hospodařila. Tehdy prý byl dvorec dosti zpustlý a Emanuel Eckhardt ho zvele-

bil. Z tohoto manželství se narodilo sedm dětí. Po smrti prvního manžela (E. Eckhardt zemřel v roce 1848) se Amálie Eckhardtová znovu provdala a jmenovala se pak Kučerová. Olšanský dvůr spravovala v zastoupení nezletilých dětí.

Jak vypadal Olšanský dvůr v druhé polovině 19. století:

Hlavní obytná budova (existovala ještě v 70. letech 20. století) byla kryta mansardovou střechou se dvěma vysokými komíny a šesti vikýři. Celá tato budova i s příslušnými hospodářskými stavbami byla původně vyvýšena nad okolím, ale později po úpravě okolních staveb poněkud zapadla. Ale původně Olšanský dvůr vévodil okolím, když vzadu na severní straně byly rokle, kterými protékal

z olšanského rybníka potok do rybníka u Bezovky. (Jedná se o dnešní Chelčického ulici.)

Obytné stavení s mansardovou střechou stálo zhruba uprostřed dvorce. Na jižní straně byl dvůr obklíčen z kraje osamělou kovárnou (asi v místech, kde dnes stojí škola v Lupáčově ulici). Vedle kovárny bydlel řezník. Dále se po jižní straně – směrem k Olšanským hřbitovům – táhly stodoly, jimiž vedl průchod k obytnému domu a ještě dále v této jižní linii byl krásný klenutý průjezd se štukovým stropem pro povozy. Hned vedle napravo pokračovaly ještě stodoly. (Dnes stojí na jejich místě tři domy v Táborské ulici.)

Kolmo na východní straně stávaly koňské stáje. K nim byly přistaveny kolny pro kočáry. Na severní straně přiléhaly na kočárové kolny kravíny, u kterých stál dům o jednom poschodí pro šafáře. Při tomto domě směrem k roklím byla vrata s kosenou stříškou. Protí obytnému stavení stávala ve starších dobách i kolna, ve které se před deštěm mohlo ukrýt několik velkých fasuňkových fůr s obilím.

Na západní straně byla při dvorci velká zahrada, která věnovanou péčí soupeřila se zahradou na Rajsmance. V zahradě stával také domek pro zahradníka se skleníkem.

Celkem lze říci, že Olšanský dvůr tvořil velký obdélník, na jehož první polovině, západní straně, byly zahrady, druhá – východní strana byla lemována hospodářskými staveními a uprostřed stálo obytné stavení.

K Olšanskému dvoru patřival i tzv. zámeček na severní vyvýšenině za o-

bytným stavením. Byl to dům o jednom poschodí se zděnou pavlačí, krytý prejzy, s malými světničkami. V roce 1856, kdy v Praze řádila cholera, sloužil „zámeček“ jako špitál. Později (kolem roku 1870) tam bydlelo více rodin, které platily za jednu světničku ročně činži 20 zlatých. Po roce 1918 byl „zámeček“ zbourán.

K Olšanskému dvoru patřil také mlýn v Hrdlořezích a pozemky u tohoto mlýna, které majitel dvora přenechával mlynáři za roční poplatek 24 zlatých.

Dcera Emanuela a Amálie Eckerhardtových Marie (1834-1916) se provdala za Arnošta Gütlinga. Třebaže byla ze sedmi dětí nejmladší, převzala po smrti obou rodičů Olšanský dvůr, na kterém pak hospodařili Gütlingové. Rodina Gütlingů vlastnila usedlost ještě v první polovině 20. století. Ale kromě vlastního hospodaření se Gütlingové tehdy již věnovali i další činnosti. Patřili mezi první, kdož se v praxi zajímali o výrobu lihu z brambor. Vzhledem ke stále rostoucím stavebním potřebám rozvíjejícího se města Žižkova výhodně rozprodávali své pozemky na stavební parcely.

Ve druhé polovině 20. století už z celé usedlosti zbývalo jen obytné stavení postavené na sklonu 17. století (jeho stavebník není znám). Řadu let v něm byl umístěn archiv ČSAV. Krátce před zbouráním dostal Gütlingův zámeček novou krásnou střechu. Přes protesty obyvatel Žižkova byl v 70. letech 20. století zbourán.

Libuše Neckářová

O DOMOVNÍCH ZNAMENÍCH NA ŽIŽKOVĚ

(Pokračování)

Skupina názvů a znamení se vztahuje k osobnostem českých dějin a k událostem 19. století, které měly význam pro české a slovanské dějiny, které lze zaznamenat v 17 případech - z toho dvakrát je uveden František Palacký, 4krát Karel Havlíček Borovský. Je třeba tady připomenout zejména Generála Zacha, který hrál význačnou úlohu jako voják v období balkánské války a který organizoval koncem 19. století školení důstojníků srbské královské armády. Mezi názvy, které patří českým dějinám 17. století, přesněji stavovskému povstání proti Ferdinandovi II. a za náboženskou svobodu patří celkem 11 názvů. Značná část těchto domů zanikla při asanaci Žižkova v posledních třiceti letech.

Velmi zajímavý je celkový počet názvů, vztahujících se k husitství a Mistru Janu Husovi. Šlo celkem o 24 názvů. Někdy jde i o názvy pojaté poněkud romanticky (např. dům U Koudelka ze Žitenic - šlo o hejtmana, na jehož klíně skonal Jan Žižka u Přibyslavi). Z osobností jsou zastoupeni zejména Mistr Jan Hus, Mistr Jakoubek ze Stříbra, Mistr Jan Rokycana, Jan Žižka, Mistr Jan z Jesenic.

Osobnosti českých panovníků jsou uvedeny v 10 případech, z toho dvakrát Karel IV. A Jiří z Poděbrad společně.

Osm názvů čerpá z okruhu starých pověstí českých. Hrady a hradíště se objevují ve jménech domů v pěti případech.

Pět názvů je ze sféry náboženské (U Matky Boží, U Božího oka).

Zemské symboly a erby byl zachyceny v osmi případech.

Celkem 34 názvů domů mělo vztah k existenci starších řemeslnických objektů, úředních služeben apod.

Velmi častá jsou znamení a názvy připomínající názvy domů nebo domovní znamení ve Staré Praze (celkem 34 takových případů).

V 15 případech nesl dům jméno svého majitele nebo stavebníka. Konečně pak název domu vyjadřuje i radost ze zisku či majetku.

Velmi zajímavou je absence, respektive velmi malý počet názvů domů, které vyjadřovaly vztah zvaný „c. k. vlastenectví“.

Poměrně velký počet názvů má vztah k českým dějinám (celkem 83 názvů a znamení), což je velmi cenný údaj o myšlenkovém světě tehdejších lidí, korespondující se skutečným záměrem pojmenovat město Žižkovým jménem, jehož obhájcem byl zejména A. Hartig. S tím jde ruku v ruce snaha imitovat znamení či domovní názvy z prostředí Staré Prahy.

Některá znamení na Žižkově:

Husitská tř. levá strana při cestě od Ohrady

dům U Mistra Jana Husa

dům U Mistra Jeronýma Pražského (nápis na skle nad vchodem)

dům Na Proutkové (podle vinice)

dům U Božích bojovníků (Hus, Žižka, Komenský, Palacký a jiné osobnosti)

Koněvova ul.:

dům Rožmitálka (uchován název vinice)

Řehořova ul.:

dům U Karla Havlíčka Borovského (socha nad vchodem)

dům U tisíce (chvála zisku)

dům U sokola

dům U sv. Václava

dům U kalicha

dům U České koruny

dům U mariánského obrazu

Husinecká:

dům Na Hrubé skále (název patrně podle místa bájeslovné bitvy z Rukopisu Královédvorského)

dům U města Nechanic

Příběnická (nároží s Řehořovou):

dům U sv. Cecílie (sv. Cecílie-patronka hudebníků, majitel byl hudebník a měl hudební školu)

Roháčova ul.:

dům U Jiřího z Poděbrad a Karla IV.

dům U Roháče z Dubé

Miličova ul.:

dům U červené hvězdy (znamení zastříkané brizolitem mezi 1. a 2. patrem)

dům U Daniela Adama z Veveslavína (slavný český tiskař 2. poloviny 16. století a nakladatel českých knih)

dům U Fügnera

dům U amerického Sokola (na počest návštěvy amerických sokolů v Praze r. 1887)

- viz fotografie

průhled od Prokopova náměstí

Cimburkova ul.:

dům U českého lva

dům U Božského oka

dům U Tyře

dům U tří korun (před přestavbou)

Štítného ulice:

dům U stříbrného měsíce (špatně znatelné malované domovní znamení mezi 1. a 2. patrem - stříbrný srpek ubývajícího měsíce)

Prokopovo náměstí:

dům U Prokopa Velikého

dům U Karla IV.

Kubelíkova ul.:

dům Na Výšince (podle usedlosti, příklad celkem nového provedení nápisu)

dům Na Mirově - nápis v ozdobném rámcí

dům U lvy (domovní znamení z 30. let)

Orebitská ul.:

dům U zemí Koruny české (znaky Čech, Moravy a Slezska)

nám. Jiřího z Poděbrad:

dům U M. Jana Husa (znamení provedené v 20. letech)

dům U krále Jiřího - znamení z 20. let 20. století

Zvonařova ul.:

dům U Libuše (obraz z poč. 20. století)

Ostromečská ul.:

dům U Matky Boží (znamení z doby kolem 1. světové války)

Osobně mám zato, že by se tato znamení měla chránit pro budoucnost i za cenu toho, kdyby měla být přenesena ze staré zástavby na nový objekt, který by doživší stavbu nahradil.

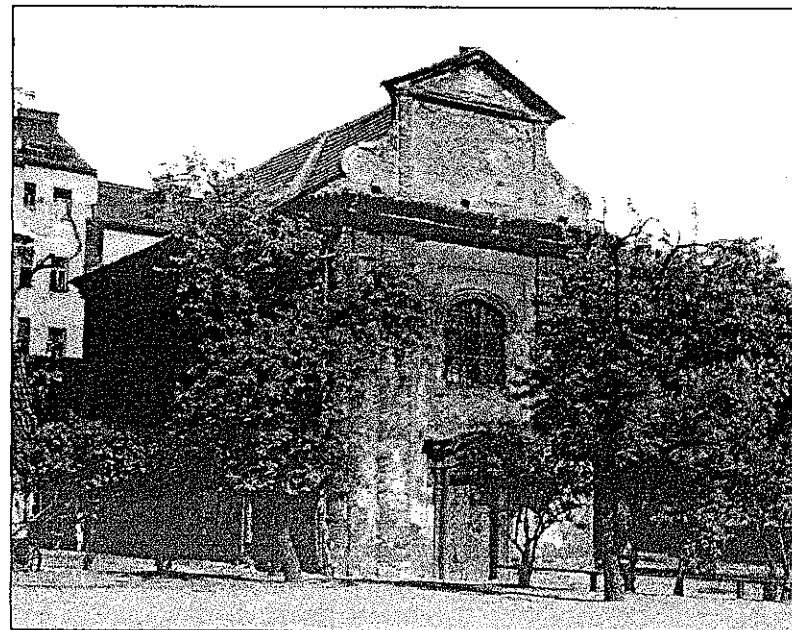
V. Sakař

(Podle textu, který napsal prof. Sakař jako součást k promítání obrázků, upravila J. Polanecká)

Historie kostela Svatého Kříže

V době morové rány, která postihla Prahu v roce 1680, koupil Novoměstský magistrát a několik zámožných občanů na návrší u obce Olšan zahradu a ustanovil ji za pohřebiště, na něž se vyvážely z osad Novoměstských mrtvol. Roku 1713 a 1714 kdy byla Praha opět postižena morovou ranou, bylo zde pohřbeno do šachet velké množství mrtvol. Proto zde založil novoměstský purkmistr Jan František Krusius z Krauzenberka kostel sv. Kříže, k němuž roku 1717 položil základní kámen farář svatoštěpánský Jan Václav Dittrich. Náklad na stavbu uhradil magistrát a různí dobrodinci, mezi nimiž vynikal farář od sv. Vojtěcha v Praze Schönplflug. Kostel byl roku 1719 dokončen, jak svědčí ještě dnes znatelný letopočet vyrytý na kovových vratech kostelních. Současně byla také dokončena stavba poustevny. Zde přebýval poustevník, který třikrát denně vyzváněl k modlitbám a proti mrakům, když bouře se blížila, a opatroval kostel. Dne 29. října 1720 požehnal kostel farář Schönplflug.

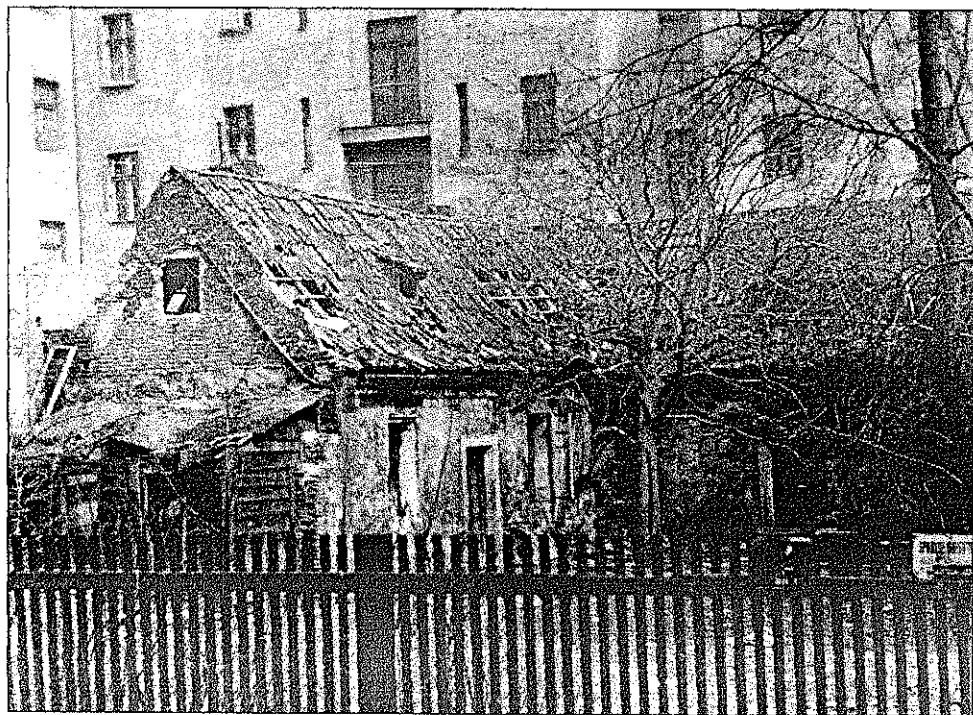
Zprvu zde byly slouženy mše o Dušičkách a po celý Oktáv. Od roku 1724 bylo voděno sem procesí od kostela sv. Jindřicha a konána tu zpívaná mše a kázání českým i německým nářečím. Roku 1734 zřízeno tu působením novoměstského magistrátu pohřební Bratrstvo Bolestné Panny Marie, které papež Klement XII. obdařil hojnými odpustky, takže Bratrstvo vzrostlo. Z různých darů a odkazů roku 1736 bylo vystavěno obydlí pro kněze, po čemž roku 1739

dosazen sem kaplan, který tu konal služby Boží pod dozorem svatojindřišského faráře. Pro velký nával o poutích a procesích byla vystavěna na hřbitově kaple Bolestné Panny Marie nákladem do-

brodinců a v ní sloužena mše. Roku 1741 bylo v místním hřbitově pochováno 6 tisíc Francouzů dílem pobitých, dílem morem zemřelých. Dne 6. května 1757 táhlo Pruské vojsko na Rakušany a u vsi Kyje zvítězilo. Téhož večera přitáhli Prušáci k zdejšímu kostelu a vyplenili obydlí kaplana i poustevníka. Rozbili vše co našli, vrazili do kostela, porouchali oltář sv. Františka Xaverského, propíchali jeho obrazy, ukradli svíce, rozlámali kříž, vyloupili sakristii, oblékli si na posměch mešní roucha a posléze pokáleli kostel. Tehdejší kaplan včas uprchl do Uhříněvsi použiv k tomu tajné chodby, která se ještě dnes pod kostelem nalézá a do níž je vchod z farní předsíně*. V Uhříněvsi pak uprosil velitele Prušáků, který byl katolíkem a zabránil tak úplnému zničení kostela a odnesení zvonů.

Roku 1771 byly zde pochovány 2 tisíce lidí zemřelých na chřipku. Roku 1782 bylo zrušeno poustevnictví nejen zde, ale v celých Čechách. Poustevník od sv. Kříže živil se po Praze žebrotou, což bylo roku 1786 zapovězeno. V roce 1787 byla zde zřízena samostatná fara s působností obvodu tehdejších vinic od sv. Jindřicha s kaplí sv. Dismase, která stávala až do roku 1845 na cestě k popravišti za Novou branou, kde se konaly mše, když katolický křesťan měl být popraven. Líbezná socha Panny Marie z kaple sv. Dismase stojí dosud

v domě Na Krenovce jako jediný svědek dávných a zapomenutých tragédií.**

Roku 1842 byl kostel sv. Kříže pro chatrný stav zrušen a oltáře přeneseny do kostela sv. Rocha, jenž byl učiněn farním a kde dodnes oltáře slouží. V kostele sv. Kříže bylo 7 oltářů - Panny Marie Růžencové, sv. Kříže, sv. Františka Serafinského, sv. Ivana, sv. Františka Xaverského, Panny Marie Pomocné a sv. Šebestiána. Kaple Bolestné Panny Marie, stojící při jižní straně hřbitova, byla roku 1899 zbořena. Jediný skvostně pracovaný náhrobek, stojící na hřbitově byl uzmut stavitelem, který zde blízko stavěl domy. Na zákrok Zádušního úřadu byl stavitelem vrácen, ale již rozbitý na několik kusů a dodnes leží v kostele sv. Kříže pohozen.***

Nyní jen několik stromů zelených a velmi starých mluví šelestem svých listů o zašlých dobách a všech tam tisíců pochovaných. Posvátný klid těchto míst je rušen zřízením dětského hřiště v této nové době, přestože žižkovská drobtina může užívat volné přírody v rozsáhlém, zdí ohraženém parku v bývalé Kapslovně.****

Stará poustevna ještě dnes slouží za lidská obydlí a na dožití přebývá zde zlíchovský ředitel kůru prof. Nejedlý.***** V prostorách kostelíka sv. Kříže zvoní dnes sochařská dláta Mistra Kalvody, který v chrámovém tichu tvoří svá vyhledávaná díla.

Nová doba se neptala a neptá se, co kdo měl, a modlitby nezabrání právu jejímu by prachem se stalo, co prachem bylo...

(Podle dosažitelných dokumentů sestavil a pro budoucí zachoval dne 15. dubna 1952 František Čvančara)

Poznámky:

* Informaci o údajně tajné chodbě pod kostelem získal František Čvančara od posledního obyvatele Staré fary - Aloise Nejedlého. Při výkopových pracích (při stavbě Atria) však - pokud vím - žádná tajná chodba nalezena nebyla. Možná však šlo o starobylé sklepy.

** Socha Panny Marie je dnes umístěna vlevo za hlavními dveřmi (vchod z ulice Seifertovy) kostela sv. Prokopa.

*** Pozdější osud „skvostně pracovaného náhrobku“ není znám.

**** Hřiště bylo roku 1953 zrušeno vzhledem k výstavbě dvou domů v Čajkovského ulici.

***** Nikoli poustevna, ale Stará fara. Ta ovšem byla zbořena na jaře 1965 a na jejím místě dnes stojí výstavní křídlo Atria.

Zpracoval Miroslav Čvančara

100 LET OD NAROZENÍ FRANTIŠKA ČVANČARY

Desátého listopadu uplynulo 100 let, kdy se v Příbyslavské ulici narodil průkopník české kinematografie František Čvančara. Promítač filmů v kinu Balkán (pozdější Tábor) se svým bratrem Ferdinandem otevřel v roce 18 v Libušině – dnešní Kubelíkově – ulici č. p. 1150 prosperující půjčovnu filmů, která až do roku 1939, kdy byla nacistickými úřady zabavena, dosahovala – včetně archivu vzácných dokumentárních snímků – počtu přes 1500 titulů. František a jeho bratr mimo jiné obnovili na jaře 1934 provoz letního kina Republika v Riegrově – dnešní Bořivojově – ulici č. p. 816, které až do vyhlášení zatmění okupačními úřady na konci srpna 1939, se těšilo neobyčejné oblibě obyvatel Žižkova. Až do zestátnění kinematografie bratři Čvančarovi vedli deset pražských i mimopražských kin. V 50. letech František Čvančara nashromáždil četné písemné a obrazové materiály o historii Žižkova a stal se členem místního Vlastivědného kroužku. Zemřel 27. února 1962 ve věku 59 let.

Pozn. redakce:

František Čvančara není jen zasloužilým pracovníkem v kinematografii, u vědomělým národovcem a historikem, ale také zasloužilým otcem Miroslava Čvančary, který pokračuje v jeho práci a je členem a pracovníkem Klubu přátel Žižkova.

Se smutkem oznamujeme,
že zemřela naše členka paní
Zdenka Svobodová

z Lucemburské ulice.

Často mezi námi seděla s malým psíkem.
Uctěme její památku tichou vzpomínkou.

ZAPOMENUTÁ HRÓBKA VÝZNAMNÉHO ARCHITEKTA

Na Olšanských hřbitovech, nedaleko pomníku Tyrše a Fügnera (odd.č. 21, v. č. hrobky 173) je místo posledního odpočinku architekta Antonína Barvitiuse. Je provedeno v ušlechtilém bílém mramoru a přesto, že na letošní rok 2003 připadlo 180. výročí narození tohoto velikána české i evropské architektury (v roce 2001 uplynulo 100 let od jeho smrti), jeho hrobka zůstala nepovšimnutá, zanedbaná. Architekt Barvitiuse by si jistě i po tolika letech zasloužil pozornost pro svůj plodný život a četná architektonická díla.

Absolvoval Vídeňskou akademii u profesorů Nüllera a Rösnera a stal se samostatným stavebním umělcem. Roku 1847 dostal Císařskou cenu spojenou s cestovním stipendiem. Začal pracovat na návrzích podle tehdejšího anglického trendu pro četnou měšťanskou klientelu. Návrhy byly určeny pro obytné domy ve Vídni. Tam také projektuje hrobku rodiny Kernovy a hrobku pro vyslance Colloredo-Walsee. Kreslí domy z cihel i kamene, novogotické i novorenesanční. Během pobytu v Itálii se A. Barvitiuse stává c.k. architektem, archeologem a restaurátorem v Římě. Roku 1856 zahájil restaurátorské práce na Palazzu di Venezia. Válka rakousko-italská však jeho práce přerušila, Barvitiuse se vrátil do Prahy a nedokončil je.

Do Prahy se vrací jako přesvědčený renesancista. V Čechách do 60. let 19. století v architektuře převládala romanticko-středověká forma. Novorenesanční forma se projevuje od 60. let 19. století na stavbách veřejných (sokolovnách, divadlech, školách atd.) S A. Barvitiusem spolupracoval také Ignác Ullman – na Lippmanově vile v Bubenči a na projektu nádraží Františka Josefa I., u něhož čerpal také z římských vzorů. Mezi zadavateli zakázek má A. Barvitiuse významné reprezentanty průmyslu a bankovníctví 19. století. Z řady společností je to např. Společnost vlasteneckých přátel umění, které byl určen projekt galerijní a výstavní budovy na nábřeží Františka v Praze. Pro Jindřicha Kerna navrhuje sgrafitové novorenesanční domy ve Vídni.

Dalším novorenesančním počinem je vila pro J. Grobeho nad Vršovicemi. Stylem a stavebním programem je to první komponovaný celek, který obnovuje tradici architektonické za-

hrady v Čechách, přerušenu na konci 18. století anglickým parkem. Do dnešních dnů se ještě zachovala grota, schodiště a terasy. Bohužel po bazénu a vodotrysku už dnes není téměř ani památky, cosi žalostného zakrývá park. Zahradní architektura je zbědovaná, ponořená do bujně parkové vegetace.

Románsko-starokřesťanský styl Barvitiuse uplatňuje při vypracování náhrobku rodiny Duchkovy na hřbitově v Praze-Košických. Ve spolupráci s L. Šimkem Barvitiuse provedl také návrh hrobky rodiny Peluňkovy v Košických a hrobky rodiny Novotných v Klecanech. Z popudu Františka Palackého a později Ladislava Riegra započala práce na pomníku Josefa Jungmanna. Skicu provedl přítel A. Barvitiuse z doby cest římských V. Levý. Jeho úkol pak převzal L. Šimek, který s A. Barvitiusem spolupracoval na plastické výzdobě basiliky sv. Václava na Smíchově. Podstavec pro sochu a výškové odměření provedl A. Barvitiuse, jenž ovlivněn italskou renesancí neodbočuje od novorenesančního stylu a zůstává věrný renesancismu do konce své tvůrčí dráhy (stejně jako J. Mocker prosazuje romanticko-středověké tvůrčí dráhy).

Poslední velkou prací architekta Barvitiuse je návrh kostela sv. Václava na Smíchově, kde spolupracuje s Křesťanskou akademií. Smíchovskou basiliku ve spolupráci s A. Barvitiusem vyzdobil malbou František Sequens a autorem návrhů na plastickou výzdobu byl L. Šimek, z kamene je vytesal Č. Vosmík. Autorem mozaiky Krista a českých světců v konše hlavní apsidy je J. Trenkwald, jehož žák Max Pirner je autorem nástěnné malby. Námětem této malby je podle středověké ikonografie Korunování Panny Marie.

Pestrá škála tvorby A. Barvitiuse zahrnuje stavby měšťanské, reprezentační, funerální i církevní, návrhy jsou určeny pro Prahu i Vídeň. Stylové proměny nárysů jsou novogotické, novorománské, novorenesanční. Čerpá především ze vzorů italské renesance a římských vzorů. Jeho klientela je různá – od průmyslníků přes měšťany až po Křesťanskou akademii. Před smrtí v roce 1901 se vrací k archeologické činnosti.

Vojtěch Borůvka, Písek